

جایی که کودک به مدرسه نمی رود ولی مدرسه به سراغ کودک می شتابد

مهدهای کودک سیار در هند

کیرد احساس امنیت به اینست که کسی او را عمیقاً دوست دارد و علاوه بر آن اندکی از مهارتهای ساده از قبیل آموختن اینکه چگونه خوب بپیند، خوب بشنود و چگونه برایشابه نزدیک دست بآید. سپس باید بتواند کجکامی طبیعی خود را در کشف دنیای خارج حفظ کند. ظاهراً همه این استعدادها در بیشتر موارد، حتی اگر والدین کودک هم هیچگونه آموزش خاص و یا کمک خارجی دریافت ننموده باشند، بدون اشکال شکفته می شوند.

ولی در سنین بین شش تا هفت ماهگی و سه سالگی وضع کاملاً دیگرگون می شود. در شرایط آموزشی ساده کودکان می توانند مهارت بسیار بیشتری کسب کنند و به کارهای پیچیده تری بپردازند. با اینهمه به طور مسلم نمی توان گفت که یک کودک بتواند حرفه زن سرزین را چنانکه باید بیاموزد و یا حتی کجکامی- این عیتر گردد و تا آنجا که ممکن است در همه جهات پیشرفت کند و یا اینکه استعداد زندگی اجتماعی در وی به طور سالم و ثمربخش رشد یابد. و حتی به طور دقیق نمی توان گفت که زیربنای فکری و عقلایی وی چنانکه باید پرورزی گردد. زیرا همه اینها به یک میزان شکست انگیز بستگی به شیوه های آموزشی دارد که والدین کودکان آنها را انتخاب کنند.

یکی از سمترین علل مشکلات پس از شش ماهگی کودک و زمانی که او اندک اندک می تواند به تنهایی از جایی به جای حرکت کند پدیده می آید. می توان گفت که از آن زمان کودک زندگی مختل آمیزی را آغاز می کند و بالاقبل به مرحله ای از زندگی کام می بند که برای بقای وی نسبتاً خطرناک است. کودکانی که آغاز به خربند می کنند در معرض حوادث قرار دارند زیرا برای کشف دنیا از دانشنامه استفاده می کنند و مایلند که هر چیزی را که در دسترس خود می یابند - بردند و از آن بگذرانند، غافل از اینکه این شیاه ممکن است بدانان زیان برساند. حرکات آنان چندان ساده نیست و چون در میان ساختمان خانه ها وضع اینگونه کودکان در نظر گرفته نمی شود لذا اینان در معرض سقوط، بریدگی، آضاد دندان و ضرب و زخمی قرار می گیرند. به همین جهت پدران و مادران گریاش دارند که در فعالیت های اکتشافی آنها مداخله می کنند و می آین کارهای کمک به رشد پسر استناد. های طبیعی کودکان روش موفری شمرده نمی شود.

کامل روشن است که پدران و مادران که نخستین معلمان کودک هستند، به طور کلی برای این وظیفه بسیار مهم که آموزش آغازی مفید و اثرزنده ای را به وی القا کنند آماده چندانای ندارند. در ایالات متحد آسریکا سالیانه آموزش را که هدفش آماده ساختن والدین برای پرورش کودکان نوها و تازه برآه آماده باشد، نادرده می گیرند. براساس سنت های کهنسال که تا حدی برپایه حمایت از زندگی جسمی استوار است چنین پنداشته می شود که از آنجا که والدین کودکانند، دوست دارند پس از آموزش که بپوی می دهند، بهر نحوی هم که باشد، خوب است.

معمداً مطالعات جدید نشان می دهند که اگر والدین درست پیش از دنیا آمدن کودک در نیز در طول سالیهای پیش از مدرسه آموزش کمک دریافت کنند کودکان خواننده توانست که از تجارت و دانشی که در نخستین سالیهای زندگیشان فرا گرفته اند بهره بسیار بیشتری ببرند. والدین نیز به نوبه خود ناغلبگی نخواهند شد و تکراهی کمتری احساس خواهند کرد. در نتیجه مردم گروه خود را خوبتر خواهند یافت.

نوشته میراماهدان

هند در همه زمینه ها به سرعت پیش می رود. این کشور تمام امکانات خود را بسج کرده تا با شتاب بیشتر از دوره ازابه های پارتس به دوره فضایی گذر کند. ولی تعداد بیشتری خود را ششدهند. مهدهای کودک سیاره پرسی یا پانسخکوبی به نازندبهای کودکان پرسی از فترهای بسیار معروف هند وجود آمدند. کارگران کارگاههای ساختمانی و کسانی که تکه پارچه و ذغال و غیره جمع می کنند از مجلسی به مجلس دیگر نقل مکان می کنند و کودکان متعدد آنان بویژه پرسی و سوامی می شوند. ما تصمیم گرفته ایم که فعالیت های را در کارگاههای ساختمانی شتر کر ساریه. زیرا در این کارگاهها کودکان کمتر از سه سال که امید چندین تر از همه هستند، طی مدت روز که آماده باشند در کارگاه کار می کنند. به حال خود رها می شوند. نخستین مهد کودک سیار برای کودکان کتر از سه سال در ۱۹۶۸ در دهلی زیر یک چادر دایر گردید و پس از آن مسجد کودک دیگر نیز، مدت هشت ماه افتتاح شد. در آن زمان به علت فقدان امکانات، برای ایجاد موسساتی، فراهم آوردن وسائل کماهیت و جمع آوری کمکهای مالی از خانه های افرادی که برای ایجاد اداره آینگونه مؤسسات داوطلبانه کار می کنند استفاده بعمل می آمد. ولی از اواخر ۱۹۷۰ تعداد مهد کودکها به نهمتا رسید و در ۱۹۷۱ ما

میراماهدان «Meera Mahadevans» از سبکبان شیوه اسبل و جدید نگهداری و مواظت از کودکان در هند محسوب می شود. او که مهدهای کودک سیاره در هند کشور خود بنیان گذاشته و از آغاز تا سبب مدیریت آنها را نیز سدهدار بوده در ژوئیه ۱۹۷۷ جهان را ببردو گفته است. شش این مقاله با اجازه نعیب آمیز مجله کودکان (بوسید)، از مقاله پژوهشی که در مجله دمای تربیته، چاپ گردیده گرفته شده است.

این مهد کودک سیار یکی از مهدهای کودک است که در کارگاههای ساختمانی دهلی نو دایر می شود تا کودکان کارگران بتوانند از حائض مراقبت در زمینه بهداشت و آموزش بهره مند شوند. این کودکان «خانه بدون» شیوه ها که پوست از کارگاهی به کارخانه نقل می گمان می کنند، چون به اندازه معمولی خاصی بستگی ندارند بنابراین به حال خود رها شده بودند تا اینکه سرانجام متصدیان داوطلب و اختاری مهدهای کودک سیار، دست به کار شدند.

توانستیم مرکزی به صورت ابتدایی برای خود بپروازیم و امکان نگهداری و پرستاری متناوب از هزار کودک را فراهم آوریم. ما با ده مقلقه کار ساختمانی و کارمندان متعددی که قادر به تامین آب مورد نیاز کارگاهها بودند و می توانستند تالیسات بهداشتی در آنجا ایجاد کنند و امثاری به ما تخصیص دهند تماس حاصل کردیم.

ولی تنها کارگران کارگاههای ساختمانی لیستند که ناگزیرند کودکانشان را به حال خود بگذرانند بلکه کارگران و مردم دیگری هم، نهم از مرد و زن که در کارگاهها و یا در جاهای دیگر به کار اشتغال دارند، مجبورند همین کار را بکنند و ایشان چنان سرگرم کار می شوند که وقتی سداي گریه کودک را می شنوند می فهمند که بچه ای در اطرافشان وجود دارد. می توان گفت که هر ماد فقیر و شکستنی که مجبور به کار کردن است باید کودکانش را به حال خود رها سازد.

کودکان بزرگتری به نگهداری کودکان کوچکتر می پردازند و کارگاهها خانه را انجام می دهند. غالباً مشاهده می شود که یک دختر شش ساله که خودش نیاز به نگهداری و مراقبت دارد، مجبور به پرورش برادر و یا خواهر کوچکتر از خود می رود.

نخستین نکته ای که ما از تجربه خود آموختیم این بود که کودک را نمی توان از خانواده و جامعه ای جدا کرد. بنابراین کار خود را با تأسیس مهد کودک به معنای واقعی کلمه آغاز کردیم زیرا هدف ما این بود و ولی از زمانی که ما کودکان خود را در دایان مرکز پذیرفته ایم کودکان دیگری هم که سشانه اندکی بیشتر است چون بسیار مانده اند به مهد کودک آمدند. پیشترشان به علت زندگی بی ثبات پدران و مادران و نیز این که آن روز کمی باقیست از برادران و خواهران کوچکتر از خود می آقیبت کنند. هرگز به مدرسه

Photo © Abigail Herman, Unicef

بعل می آید. در کودکان بسیاری ما چیزی وجود ندارد که برای کودک و مری می‌تواند باشد. تمام شیوه‌های آموزش علمی در یک فرهنگ هندی که آشنا برای همه است. ریشه‌های عمیق و استواری دارند.

در کشورهای فقیر به کودکان غالباً به‌ویژه یک مؤسسه فیزیکی می‌تواند زیرا آنان به‌طور کلی نصیحت پیچیده و تحریک‌آمیز لازم دارند که تأمین آن از عهده گروه‌های اجتماعی برخوردار از امکانات محدود، خارج است.

در این مورد ما ابتکار نشان داده‌ایم زیرا حتی الامکان از ارزان‌ترین مواد و مصالح محلی و از شیوه‌هایی که با کودکان که تا شش سال سبک‌کاری بیشتری دارند، استفاده می‌کنیم. در کودکان بسیاری ما اشتیاق مانند مقوای کاغذ شطرنج، کاغذ قیاق و نقش‌دار، مهرها و مکعبهای چوبی، فیچ، نشه سیاه سنگ‌ریزه، برگ و گل، گل‌نور، گری (به‌جای خیری که کودکان آن را به اشکال گوناگون درسی آورده)، عروسکیهای ساخته‌شده از پارچه چاه‌های کهنه و سایر اشیاء بومی که علاقه‌مندان آرزش ندارند، یافت می‌شود.

با این‌همه آنچه پیش‌تر اهمیت دارد فراهم آوردن لوازم نمونه برای کودکان است: لوازمی که بتوان آنها را در کشورها مانند هند که شمار کودکان در آن به بیلیونها بالغ می‌شود، مورد استفاده قرار داد. از این گونه لوازم با تغییراتی چندمنگ است در کودکانهای مناطق روستایی هم استفاده کرد.

پس از آنکه ما مسئله مربوط به کودکان زیر شش‌سال را حل کردیم زود به این نکته پی بردیم که امکان این هست که با کودکان بزرگتر یعنی کودکان شش تا دوازده‌ساله که آنان هم از همه چیز محروم نیستند بی‌تفاوتی. آموزش ابتدایی در بعضی رایج‌ترین است و کودکان گروه‌های اجتماعی محروم حق دارند که به‌طور رایج‌ترین کتاب و لباس برای خود تهیه کنند. سیاست‌ها

همه دور و بر ما را فرا می‌گیرد ولی ما با تمام نیروی خود سعی می‌کنیم که برزیایی منظمه و جداییت محل کارمان بی‌تفاوتی. دداین محیط فاقد زیبایی مریان دختر با غنای بسیار رنگ و کودگان، محل کورا و رشت می‌کنند. بالای گویارها و شطرنج‌های آردویی، کودکان لباس بازیهای فستیوالی می‌پوشند. امری که به اسباب‌بازیها برای یک بخش پنجاه نفره از کودکان بیشتر از ده روستا برای ما شام می‌شود.

نوزادانی که سه یا چهار هفته پیشتر ندارند را نزدیک می‌آورند. در آنان معمولاً آنگر سوه نغذیه آشکار است. این نوزادان در حوض کفچه ورود مورد معاینه پزشکی قرار می‌گیرند و پزشک سید کودک رژیم غذایی آنان را تعیین می‌کند. آنگاه به‌بیشتر این نوزادان بر حسب احتیاجات، غذاهای ویتامین‌دار و غذاهای سردی‌نار داده می‌شود. اگر چه پزشک فقط یکبار در هفته از کودکان دیدن می‌کند ولی مریان دختر که عهده‌دار پرورش کودکان هستد و نیز کارشناسان نغذیه به‌ترتیب کودکان را با دقت زیر نظر دارند. بسیاری از کودکان که از رژیم غذایی خاصی بیرونی می‌گند باید روزانه نصف تخم‌مرغ بخورند. وقتی که رنگ رخساره بهبود حاصلشان را نشان داد، مادرانشان می‌آیند و پیشنهاد می‌کنند که دخترها را بول تخم‌مرغ مسیمه باشند.

چون مادران نمی‌توانند، کودکان را نشان می‌دهند پس بدین سبب ما سعی می‌کنیم که مدهای کودک را به‌صورت یک کانون واقعی در آوریم. در مدهای کودک کوشش می‌شود تا نه تنها امکان رشد جسمی کودکان بلکه موجدات رشد عاطفی، فکری و اجتماعی آنان نیز تأمین گردد. ترانه‌هایی که در مدهای کودک خوانده می‌شوند ترانه‌های سنتی هستد و کودکان با آنها آشنایی دارند. از همه آداب و رسوم و اعیاد محلی برای نقل قصه و بیرون کشیدن صحنه‌های کشتی‌کوی دختره از آن و خواندن ترانه‌های عامیانه استفاده

رفته‌اند. آنگاه ما دیگر تنها به‌مهد کودک اکتفا ننمودیم و یک مرکز آموزشگاهی برای پذیرفتن همه کودکان کمتر از دوازده سال تأسیس کردیم. این مرکز اکنون شامل سه بخش است که عبارتند از یک مهد کودک برای کودکان کمتر از سه سال، یک کودکانستان برای کودکان سه تا شش ساله و یک دبستان برای کودکان شش تا دوازده ساله.

و کار به همین جا پایان نیافت. ما بعدها به‌تجربه دریافتیم که تماس با والدین کودکان چندان‌را اهمیت دارد و احساس کردیم که نیاز داریم وقت بیشتری را به‌مادران اختصاصی دهیم. از این رو یک طرح آموزشی در مورد بزرگسالان اجرا کردیم. خلاصه این نکته را دانستیم که نباید فقط به‌پرخی از گروه‌های سنتی پرداخت بلکه تمامی جامعه را باید به‌عنوان یک هدف تصور. از همان آغاز امری بر رویه که بهترین وسیله برای نزدیک شدن به این گروه اجتماعی عبارت از اینست که حتی‌الامکان بیشتر از نزدیک به‌وی قرار بگیریم.

تجربیات ما ساده‌اند و مادران با آن آشنایی دارند. ما از گویاره که خاص سراسر روستاهای هند است و تقریباً همه هزینه‌های ندارد و نیز از گویاره کتابی برای نوزادان که آسان شسته می‌شود استفاده می‌کنیم. سایر وسائل و لوازم مهد کودکها عبارتند از حصیر، بافته، میز برای عوض کردن تعداد بچه، قفسه‌های جوی دارو و وسائل کمک‌های اولیه، انواع شش‌پای، ظروف شیشه‌ای اسم از لیوان، فنجان و استکان، انواع قاشق و انواع جامه‌های زیر و دستمال. محلهایی که در اختیار ما گذاشته می‌شوند محلهای بسیار متوسطی هستند. این محلهای ممکن است یک زیرزمین یا به‌عکس هجدهمین طبقه عمارت بسیار بلندی باشد که ساختنش در حال پایان یافتن است. اگرچه کار ساختنشی در اطراف ما به‌لوح خود می‌رسد و گرد و غبار

فقرترین قشرهای جامعه ما که کاملاً از سواد بی‌بهره‌اند از وجود چنین مزایایی آگاه نیستند و دولت با وجود حسن نیتی که دارد موفق نمی‌شود بر آنها دسترس پیدا کند. و به همین جهت است که مید کوردهای بسیار دارای نقش حیاتی هستند. ما در عین حال که به نوزادان و کودکان کلاس سه ساله می‌پردازیم کلاسهای مقدماتی هم به منظور آماده‌ساختن کودکان دیگر برای ورود به مدارس ابتدایی موجود احداث کرده‌ایم. ما مجبور شدیم که به آموزش کارمندان عاقل خود بپردازیم. زیرا مهدهای کوچک بسیار به مربیانی نیاز دارند که بتوانند قبل از شروع به کار به‌دوره کودکان برسد و به‌مشتغولی بودن و نفاق گوش آنها بپردازند و نیز به‌مربیان نیازمندند که بتوانند پدران و مادران را متقاعد سازند که کودکانشان را به‌مدرسه بفرستند. بنابراین مربیان در مهدهای کوچک بسیار دارای وظایف متعدد هستند. آنان باید کار یک مددکار اجتماعی و نیز کار آموزگار و مادر را انجام دهند. از قبیل مطالعه سنده و اساسی و نیز جزئیاتی از آموزش طرز پرداختن به نوزادان را دربر می‌گیرد.

ما برای استثنوی بدن، تغذیه کودک و پرستاری از وی قواعد و ضوابط ساده و متحدالشکلی بوجود آورده‌ایم و لوازم و وسائل مویوب به‌هریک از آنها را فراهم ساخته‌ایم. از آنجا که باید در یک محیط پرورش بهداشتی و اوقات استراحت بهداشتی کار کرد به این دلیل در مهدهای کوچک بسیار برای ارتقای برخی شیوه‌های بهداشتی کودکان وسیعی انجام می‌گیرد. مثلاً لازم آمده است که به‌طور آبی و موقت جاهایی برای دستشویی و نظافت خود سالان آماده کنیم و کودکان را وادار سازیم تا پنهان‌های آلوده و مواد زائد را در ظرف زباله بریزند. تقریباً هر کاری ما در مهدهای کوچک بدان اقدام می‌کنیم ممکن است در خانه هم همان کار انجام بگیرد.

اکثریت کارمندان ما را دخترانی که از دبیرستان دیلم دریافت می‌دارند، تشکیل می‌دهند ولی از سه یا چهار سال پیش سرهم استخدام می‌کنیم. این پسران در مهدهای کوچک فضای متفاوتی بوجود می‌آورند و کودکان به‌وجود یک بر سر مرد ارزش قائلند.

پس از آنکه یک‌مربی دختر هم مراحل آموزشی لازم را برای کار کردن در یکی از مهدهای کوچک طی کرد می‌تواند در زمینه‌های مربوط به رژیم غذایی، کار اشتراکی و پزشکی اجتماعی یک دوره تکمیلی را بگذراند. مهدهای کوچک عموماً از همان آغاز و به‌انسانی از سوی کودکان کارگران کارگاههای ساختمانی و مردم زانه‌نشین مورد استقبال قرار گرفته و مربیان این کانونها سرماً به‌صورت یک عنصر تقریباً طبیعی آنها درآمده‌اند. پدران و مادران کودکان نیز با وجود اینکه در ابتدا نظرشان نسبت بدانان تا حدی محتاطانه بود وقتی مشاهده کردند که کودکانشان از بودن در کنار کارگران ما بسیار خوشحالند، اندک‌اندک ما را پذیرفتند.

دوکان باید به‌طور آسانی و سوری، پول گشتنام پرداخت کنند. همه آنها باید سنگ لوح، کاغذ، مداد، مداد پاک‌کن و لوازم دیگر به قیمتهای تخفیف داده‌شده بخرند. بسیاری از مادران نخست از پرداخت پول به کودکانها خودداری می‌نمودند زیرا معتقد بودند که کودکان کار دیگری انجام نمی‌دهند. نظرشان کاملاً قابل درک بود. ولی ما تصمیم گرفتیم یک گروه‌های کودکان در مادران بوجود آوریم تا تمام نایبتهای کودکانشان را برای ایشان توضیح دهیم. چون از این گروه‌هایها نتیجه توفیق‌آمیز بدست آمد از این روز هر بار که مرکز تازه‌ای احداث می‌کنیم به‌تفصیل چنین جمعی دست می‌زیم.

گروه‌های مادران اکنون ازغاسری غاری زندگی مهدهای کوچک بسیار بشمار می‌روند. بسیار جایگاست بدانیم که آنها در آغاز چگونه تشکیل شدند؛ طی‌سالهای ۱۹۶۹ و ۱۹۷۰ هجری شمسی که ما تازه در این زمینه آغاز به کار کرده بودیم، سعی داشتیم که مادران را گروه‌آوریم. ولی آنان همیشه گرفتار کارهای خانه بودند و از آمدن به کودکان سر باز می‌زدند و ترجیح می‌دادند که از دور شاهد کارهای ما باشند. آنگاه ما به‌عنوان آزمایش به‌تدریج دادن نمایشهای آشپزی دست زدیم و اینکار سبب شد که گروه مادران گروه جمع شوند. لیکن ما خودمان اندک‌اندک راجع به شیوه پرورش اطفال سالم و در زمینه بهداشت، تغذیه بویژه هنگام گرفتن کودک از شیر و رژیم غذایی مادران در دوران بارداری و شیردهی بدانان آموزشهای

دادیم.

در وضع کنونی، مخصوصاً به وسیله طرح آموزشی مربوط به بزرگسالان، ما می‌توانیم با والدین کودکان تماس برقرار کنیم. درواقع ما این طرح را به‌منظور تسدید و تقویت فعالیتهای خود درباره کودکان تهیه و تنظیم کرده‌ایم و کارآیی آن نیز به‌وضوح افزایش یافته است. قبل از اقدام به تبلیغ، احوال از تلقیب و آکسن سل‌یاد آکسن فاعمال، یک گروه‌های پرزاهدان و مادران کودکان تشکیل می‌دهیم تا آنچه را که می‌خواهیم اجرا کنیم به کمک نمایش فیلم و تصاویر شرح دهیم. بدینسان هم اعضاء آنان را حفظ می‌کنیم و هرگاه ما به‌عنوان یک مادر تحصیل شده از خارج نقلی نمی‌شود. این فرآیند ممکن است بسیار کند بنظر آید ولی ما معتقدیم که این بهترین شیوه آموزش برای تمامی جامعه بشمار می‌رود.

دولت هند در پنجین طرح خود به‌نوسه مهدهای کودک اولویت قائل شده است و مهدهای کودک اکنون از وزارت امور اجتماعی کمک مالی قابل توجهی دریافت می‌دارند و در سایه‌ان ما می‌توانیم حتی اگر مطالعه کار ساختمانی هم از کمک مالی به‌ما خودداری کند در برخی از کارگاهها مستقر شویم. هدف ما اینست که با فعالیتهای خود به‌جامعه آموزش دهیم. می‌خواهیم دست‌اندرکاران و مدیران کاملاً یقین حاصل کنند که ما امکانیزه دیگری در این کار نداریم و هدف ما فقط تأمین موجبات رفاه و سعادت کودکان است.

میرا اهلوان

طر سالهای اخیر مهدهای کوچک و کودکانشان در طرحهای آموزشی دولت هند از معتبرترین ادوینسیا برخوردار بوده‌اند. در این کودکان شهر مدرس (تصویر سمت چپ) اسباب‌بازیهای انتخاب شده که به رشد استعداد آفرینندگی و مهارت دستری کودکان عادی می‌کنند دیده می‌شود.